

Stortingsmelding om langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser Innspill fra Nelfo

Innledning

Forutsetningene for verdiskaping fra norske energiresurser har endret seg i årene etter energimeldingen¹ ble publisert i 2016. For det første har Norge skjerpet sine klimaforpliktelser under Paris-avtalen vesentlig. Samtidig har vi vært vitne til mange og stadig hyppigere konflikter knyttet til utbygging av ny produksjon- og nettkapasitet i kraftforsyningen. Det siste året har inngripende tiltak under Koronapandemien ført til tap av mange bedrifter og arbeidsplasser, noe som innebærer at økt sysselsetting på kort og mellomlang sikt må ha en høyere politisk prioritet. I lys av disse endringene er Nelfo spesielt positive til at regjeringen vil legge frem en ny stortingsmelding som vil synliggjøre det industrielle potensialet i norske energiresurser som grunnlag for fremtidige lønnsomme arbeidsplasser.

Ifølge pressemeldingen til OED skal den nye meldingen utforske verdiskaping innen en rekke områder, herunder fremtidig utvikling av norsk petroleumsnæring, klimamålet om femti prosent reduksjon av utslippene fra olje- og gassvirksomheten innen 2030, kraftsystemet på land og elektrifiseringen av samfunnet, vindkraft til havs og veikart for hydrogen. Nelfo mener denne listen er god, men ufullstendig. Den må suppleres med de verdiskapende aktiviteter vi finner innen energieffektivisering, distribuert lokal kraftproduksjon, samt øvrige tiltak for fleksibilitet og systemoptimalisering som kan gjennomføres av kraftforsyningens sluttbrukere. Det er også viktig at meldingen evner å identifisere og adressere barrierer tilknyttet infrastruktur for elektrifisering.

Barrierer for elektrifisering må identifiseres og adresseres

Den 31. januar publiserte Miljødirektoratet rapporten Klimakur 2030. Rapporten inneholder en samlet vurdering av hvilke tiltak som kan kutte ikke-kvotepliktige utslipp i Norge med 50 prosent i 2030, sammenlignet med 2005. Ifølge Klimakur 2030 vil elektrifiseringstiltak kunne utløse utslippsreduksjoner på om lag 13,6 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i perioden 2021-2030. Ettersom Norge i februar 2020 forsterket vårt klimamål for 2030 opp mot 55 prosent i 2030, taler det for at vi må utløse det meste av potensialet i rapporten.

Mangel på infrastruktur for elektrifisering vil imidlertid kunne utgjøre en betydelig hindring mot realisering av nødvendige utslippskutt. Klimakur nevner spesielt utfordringer knyttet til manglende ladeinfrastruktur (både innen veitransport og marin sektor), samt behovet for nettinvesteringer på alle nettnivå. Rapporten gir også uttrykk for en bekymring knyttet til tiden det vil ta for å få de nødvendige investeringene på plass.

De lange ledetidene for etablering av infrastruktur for elektrifisering krever at vi identifiserer og adresserer potensielle barrierer så tidlig som mulig. Vi anbefaler derfor at meldingen foretar en nøye gjennomgang av utfordringer tilknyttet finansiering av infrastruktur og potensielle disinsentiver i den økonomiske reguleringen av nettforetak, herunder regler for nettarifering og anleggsbidrag. Tilgang til finansiering og nettregulering må få en helhetlig vurdering i lys av nye politiske mål om ny grønn verdiskaping.

¹ Meld. St. 25 (2015-2016) Kraft til endring

Energieffektivisering og solstrøm gir nødvendig konfliktfri energi til elektrifiseringen

I tillegg til ikke-kvotepliktig sektor skal vi i kvotepliktig sektor elektrifisere industribedrifter, petroleumssektoren og energiprodusenter. Statnetts nye langtidsprognoser legger opp til at kraftbehovet vil øke med hele 40-60 TWh innen 2030. Det er mer enn det samlede strømforbruket til alle norske husholdninger i dag. Utfordringer tilknyttet fremtidig krafttilgang til elektrifisering og ny grønn verdiskaping kan raskt bli den største barrieren mot realisering av Norges klimamål. I kjølvannet av energimeldingen har vi erfart at motstanden mot nye utenlandskabler, monsternmaster, mer vannkraft og flere vindparker utvilsomt vil kunne skape store hindringer på veien til lavutslippssamfunnet.

En bærekraftig energipolitikk med mål om verdiskaping må oppmuntre til ansvarlig forbruk og forvaltning av våre eksisterende energiresurser. Energieffektivisering har frem til i dag aldri vært mer enn et sidespor i en ellers produksjonsorientert utvikling av den norske energiforsyningen. Til tross for et Stortingsvedtak om 10 TWh energieffektivisering i bygg, synes satsingen på og gevinstene tilknyttet energieffektivisering å forbli urealisert.

Skal klimamålet nås, er det imidlertid ingen vei rundt behovet for mer strøm. Energieffektivisering vil kunne bidra til konfliktfri tilgang til den energien som den grønne omstillingen trenger. Tiden er inne for en fornyet, forsterket og fremoverlent politisk satsing på energieffektivisering, der mål og virkemidler forankres i den kommende stortingsmeldingen.

Sluttbrukermarkedet kan skape et stort volum av arbeidsplasser

I energimeldingen skrev regjeringen at energieffektivisering kan bidra til et økonomisk og miljømessig bærekraftig energisystem. Løsninger for effektiv energibruk, lokal distribuert kraftproduksjon og systemoptimalisering i sluttbruk ble imidlertid ikke identifisert som områder med potensial for verdiskaping og økt sysselsetting. Det bør den nye stortingsmeldingen gjøre. En satsing på energieffektive energiløsninger hos sluttbrukere skiller seg fra sentralisert kraftproduksjon og nettutbygging ved at det skapes veldig mange arbeidsplasser i forhold til investert kapital.

Regjeringens til nå manglende vurderinger av potensialet i sluttbrukermarkedet står i sterk kontrast til vurderinger gjort av eksempelvis IEA og EU-kommisjonen. Vi opplever det slik at alle vestlige land, foruten Norge, setter sluttbrukerløsningene i sentrum av sine strategier for grønn omstilling og verdiskaping. I regi av EU-initiativet «Green Deal» skal 35 millioner bygninger renoveres de neste 10 årene, noe som vil skape 160 000 nye grønne arbeidsplasser. I IEAs «sustainable recovery plan» (2020) viser man til energieffektivisering som den viktigste kilden til utfasing av fossile brensler i verden, med et potensial på 5,4 millioner arbeidsplasser de kommende tre årene.

Nelfo er positive til at Regjeringen konkretiserer strategier for verdiskaping innen havvind, hydrogen og elektrifisering. Dette er imidlertid satsinger som vil generere verdier og arbeidsplasser 10-30 år frem i tid. Energieffektivisering og installasjon av solceller og batterier for lagring hos sluttbrukere kan skape mange tusen arbeidsplasser både på kort og mellomlang sikt, og vurderinger av disse mulighetene fortjener derfor bred omtale i en helhetlig stortingsmelding som skal vurdere verdiskaping fra norske energiresurser.

Vennlig hilsen

Nelfo

A handwritten signature in black ink that reads "Tore Strandskog".

Tore Strandskog

Nelfo, Direktør næringspolitikk